

för att icke föranleda något missförstånd angående deras egentliga syftemål, med afseende på hvilket deras allmänna lära kan anses vara den: »att människan för sin egen förädlings skuld skall afhålla sig från att plåga djuren.»

D:r Perner är entusiast för saken. För en och annan öfverdrifts skuld bör man icke förbise det ädla och gagneliga i hans och föreningarnes sträfvanden. En sådan öfverdrift är sjelfva titeln på den bok, hvori han samlat de nämnda tidningsuppsatserna. Denna är: »Über die Hauptgebreden der Erziehung.»

10

12 SVAR TILL PAPPERSLYKTAN.

Litteraturblad n:o 3, mars 1859

Det är lika ogörligt som ofruktbar, att ingå i skriftvexling på några spalter med en motståndare, som sätter allt menskligt vetande i fråga – d. ä. fordrar en revision af detta vetande från dess första grunder.

20 Så har jag verkligen icke tid och tillfälle att enkom för Papperslyktan utlägga, hvad en nation är. Jag vill blott anmärka, att dess Redaktion gjort en oriktig citation ur »Läran om Staten». Så enfaldigt talas der icke om nationaliteten. Ordet utmärker i kraft af sin härledning något genom födseln och af naturen gifvet. Så förhåller sig också med nationaliteten. Människan födes dertill, väljer den icke. Fremmande bildning kan modificera den, men icke utplåna den. När historien bildar nya nationaliteter, sker det med naturens bistånd, genom blodens sammanblandning; d. ä. den nya nationaliteten följer med födseln. Så läres också härom i anförda ringa skrift.

30 När Papperslyktan talar om en Schweitzisk nationalitet, står den i detta tal ensam bland dem åtminstone, som veta, hvad de säga. Schweitziska folket känner hvar man. Schweitziska nation har jag åtminstone aldrig sett eller hört omnämnas. Icke ens Edsförbundets stora historieskrifvare, hvilken Papperslyktan gör till Tysk blott derföre, att han en del af sitt lif lefde i Tyskland, talar, så vidt jag vet, derom. Icke heller känner jag, att någon någonsin talat om en Schweitzisk nationallitteratur. Deremot vet hvar man, hvad Papperslyktan icke visar sig veta, att icke blott Haller och Müller, utan Bodmer och Breitinger, Gessner, Sulzer, Zimmermann, Lavater o. s. v. – med ett ord, alla litteratörer från det Tyska Schweiz räknas till Tysklands nationallitteratörer. Och såsom Bodmer och Breitinger ställas i spetsen 40 för reformen i Tysklands litteratur, så Holbein i spetsen för det Tyska måleriet. Ingen har heller tvekat räkna de sju Bernouilli och Euler för Tyska vetenskapens prydnader. – Men vetandet härom tillhör skolan.

Hvad Förenta Staterna i Norra Amerika angår, behagade Papperslyktan uppgifva *namnet på den nation*, som skulle sammanfatta dess befolkning. Det är verkligen ännu okänt till och med för sjelfva denna befolkning. Ingen tviflar dock på, att der skall utbilda sig en nation – eller flera. Den får då tids nog sitt eget namn och egna språk. Till vidare 50 är den en koloni af Engelmän, som med sig upptagit Tyskar, Irländare, Negerstammar och Amerikanare (Indianer). Vi veta alla, att de tillsammans bilda ett kraftigt och mäktigt folk; men nationaliteterna bland detta folk äro mångbrokiga.

Allt detta har dock intet att göra med frågan om Svenska och Finska språken i Finland – hvilken Papperslyktan, som så käckt upptagit den, med förklaring att ingen annan ännu talat derom, numera synes skjuta

ifrån sig. Den frågan har också ett *aut-aut*, som är hårdt att bita på.

Hvad de »alnstjocka dumheterna» i förhållandet till Rustika angår, tror jag, att blott en sådan blifvit begången – den, att Papperslyktan till henne dedicerades; hvarföre äfven dedikationen blef något långdragen. När man till en ung dame skall tala om sina »barnbarn», kommer man ohjelpigen i en kinkig ställning.

Denna ställning synes också haft till följd, att Papperslyktan till dato befunnit sig på förderfvandets väg, icke på uppbyggnadets. Ändring för framtiden vore önskelig.

J. V. S. 10

13 NATIONALITET; FOLKENS LAGAR, INSTITUTIONER OCH GEMENSAMA ÖDEN.

Litteraturblad n:o 4, april 1859

För något mer än ett tiotal år tillbaka kunde man väl i tidningarne läsa en och annan uppsats, som afmålade vådan deraf, om någonsin Finska språket skulle blifva bildningens språk här i landet. Men så vidt vi erinra oss, gick ingen offentlig röst någonsin derhän, att utmönstra Finska nationaliteten såsom en för Finlands invånares framtid likgiltig sak. »Nationaliteterna» ingåfvo dåförtiden alla bildade i Europa ett deltagande, som äfven kom den Finska nationaliteten till godo. 20

Andra intressen hafva sedan dess upptagit samtidens tankar och sträfvanden; och isynnerhet sedan 1849–50 hafva de röster icke varit få, som uttalat sig mot nationaliteternas rätt. Men de hafva höjts ur de läger, i hvilka intressen funnits att under den ena nationalitetens herravälde böja den andra.

Ingen tänkande människa sätter sig till doms öfver historien, för att föreskrifva, hvilka banor hon bort gå, och afgöra, hvilka mål hon förfelat. Hon är full af exempel på nationer, som gått under och försvunnit, på andra herrskande, som med sig införlifvat de folk, hvilka sålunda förlorat sin nationalitet, och åter på sådane, i hvilka skilda nationaliteter sammansmultit, utan att det kan sägas, hvilken af dem företrädesvis bestämt den sålunda uppkomna nya bildningen. Allt sådant är afgjord sak, hvarom måste erkännas, att mensklig kultur främjats på den ena vägen som på den andra. Men i hvarje fall har på de förgångnas grund *en* bestämd nationalitet utbildat sig, som för längre eller kortare tid, i en vidare eller inskränktare krets gifvit denna kultur en pregel, hvilken historien erkänner såsom dess egendomliga tillhörighet. 30 40

Månget sådant assimilationsarbete har också stannat på halfva vägen, och dess inflytande på den allmänna menskliga utvecklingen har i samma grad varit af mindre betydelse. Men öfverallt i historien röjer sig samma sträfvande till nationel enhet såsom vilkor för en afgörande historisk bestämmelse, såsom den egendomliga form, i hvilken menskliga kulturen framträder. När man derföre vill döma öfver det närvarandes företeelser, är det ett sannt historiskt betraktelsesätt, att anse alla de stater, hvilka innefatta flera skilda nationaliteter, vara stadda i ett utvecklingsarbete, som först i den mon det lyckas, d. ä. i den mon detsamma förer till nationel enhet, lägger grunden till en inflytelserik världshistorisk verksamhet. 50

Om ett berättigande för den ena eller andra nationen att kufva och med sig sammansmälta fremmande nationaliteter kan icke blifva fråga.